

KAMP OM HÆNDER

Forskere: Hele Europa kommer til at kæmpe om de samme polakker

Af Søren Dahl

Mandag den 18. juni 2018

Der er udsigt til en hård kamp i EU om arbejdskraft i de kommende år, påpeger flere forskere. Danmark og resten af Vesteuropa bliver ifølge forskerne nok nødt til at lokke flere arbejdstagere til fra lande uden for EU, hvis vi skal undgå at blive lammet af mangel på arbejdskraft.

Siden 2004 har hundredetusinder af arbejdstagere fra lande som Rumænien og Polen taget turen til Danmark. Nu tager flere hjem igen, og den tendens tager kun til fremover, mener forskere.

Foto: Kenneth Meyer - Ritzau/Scanpix

Skal man tro det danske erhvervsliv, så er den ved at være helt gal.

Flere steder i Danmark og i resten af Europa begynder virksomheder at tænde både **gule og røde advarselsslamper**, fordi de ikke kan skaffe hænder og hoveder nok inden for bestemte brancher.

Kigger man sydpå har de tyske virksomheder for andet år i træk sat rekrutteringen af kvalificeret arbejdskraft som den største udfordring, og i Sverige og Norge oplever flere brancher mangel på arbejdskraft.

Samtidig viser nye tal fra **EU-kommisionen**, at mere end hver femte europæiske virksomhed inden for byggeri, industri og servicefag rapporterer om problemer med at skaffe arbejdskraft.

»Fremover vil der blive langt større kamp om polakkerne, rumænerne og bulgarerne.«

Jon Erik Dølvik, forskningskoordinator, FAFO.

Tilmeld dig gratis til vores nyhedsbrev for flere nyheder

Tilmeld

I Danmark er der ifølge tal fra Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering mangel på arbejdskraft i over 150 jobtyper, og hos Dansk Industri melder fire ud af ti virksomheder, at de har haft svært ved at skaffe ansatte i det seneste år.

Det vækker bekymring for fremtiden:

»Det er desværre et mere og mere udbredt fænomen, at virksomhederne ikke kan skaffe de medarbejdere, de har brug for. Det er ikke ligeså slemt som før krisen, men det begynder at se alvorligt ud,« siger **Steen Nielsen**, underdirektør i Dansk Industri.

Det strammer til

Ifølge **Jon Erik Dølvik**, forskningskoordinator ved det norske arbejdsmarkedsinstitut FAFO, er det dog for tidligt at tale om en generel mangel på hænder i Skandinavien eller Tyskland.

»Der er helt klart sket en stramning af arbejdsmarkedet, hvor virksomhederne må kæmpe hårdere og hårdere for at få fat i den arbejdskraft, de har brug for til den pris, de er vant til. Men ideen, om at der skulle eksistere en absolut mangel på arbejdskraft, køber jeg ikke,« siger Jon Erik Dølvik.

Han peger blandt andet på, at der stadig er »forholdsvis store grupper ledige« blandt ufaglærte og immigranter i de skandinaviske lande.

- Samtidig bunder en del af virksomhedernes akutte mangel på arbejdskraft i nogle meget kraftige opsving inden for enkelte områder, siger Jon Erik Dølvik.

»For eksempel er der jo på meget kort tid kommet en stærk vækst i den norske offshorebranche efter en tid, hvor Norge var ramt af økonomisk krise. Det rammer nogle virksomheder hårdt, fordi en del af arbejdskraften er rejst hjem til Østeuropa igen,« tilføjer han.

Hjem til øst

Netop de østeuropæiske lande kan skabe problemer for de skandinaviske virksomheder i en nær fremtid.

I de seneste ti år har danske, svenske og norske firmaer nydt godt af tusindvis af arbejdssøgende borgere fra lande som Polen, Bulgarien og Rumænien.

Som **Ugebrevet A4** tidligere har beskrevet, satte antallet af østeuropæiske arbejdstagere i Danmark igen i år rekord.

Men tallene gemmer også på en anden sandhed.

For selvom det totale antal stiger, er antallet af nye østeuropæere, der søger nordpå, faldet støt år for år siden 2016.

Ambassadører: Østeuropæere kom hjem!

Ifølge Jon Erik Dølvik må erhvervslivet i de skandinaviske lande meget hurtigt forberede sig på enden af det, han kalder »en gylden periode«.

»Siden 2004 har virksomhederne nydt godt af en nærmest uudtømmelig strøm af arbejdskraft fra øst, men det kommer til at ændre sig fremover. I mange østeuropæiske lande oplever man lige nu en stor forbedring af levestandarden, og det får sandsynligvis flere flere til at vende hjem,« siger Jon Erik Dølvik.

Han forudser, at det vil blive meget svært for de brancher, der i dag er mere eller mindre afhængige af arbejdskraft fra øst.

»Fremover vil der blive langt større kamp om polakkerne, rumænerne og bulgarerne. For det er lige pludselig ikke så attraktivt at tage dårligt betalt arbejde i Skandinavien, hvis man kan få bedre job og tjene mere ved at blive hjemme,« siger forskningschefen.

»Der er én simpel grund til, at jordbærrene på de danske og tyske marker rådner, og det er ikke vejret. Det er, at der ikke længere er nogen, der er desperate nok til at plukke dem,«

Bela Galgoczi, seniorforsker, ETUI.

Aldersbomben

Det er dog ikke kun bedre tider i øst, der truer de nordiske virksomheders muligheder for at skaffe nok nye medarbejdere.

Syd for de danske kyster finder man millioner af tyske virksomheder, hvis voldsomme appetit på arbejdskraft er ved at blive et problem.

Prognoser fra det nationale tyske arbejdsmarkedsinstitut IAB viser, at der i 2030 vil være 3 millioner færre tyskere i den erhvervsaktive alder, da en stor del af arbejdsstyrken på det tidspunkt vil have nået pensionsalderen.

Forventningen er, at det store fald vil føre til omfattende mangel på arbejdskraft, hvis udviklingen får lov til at fortsætte.

Derfor er både regering og erhvervsliv i fuld gang med at dreje roret på den tyske beskæftigelses-tanker væk fra en grundstødning.

»Lige nu bliver der arbejdet hårdt på at få åbnet flere børnehavepladser, så flere tyske kvinder får mulighed for at tage et arbejde. Samtidig ser vi også et kraftigt fokus på at få uddannet nok unge indenfor tekniske fag, hvor der forventes at være en stor mangel i fremtiden«, siger Mario Bossler, arbejdsmarkedsforsker ved IAB, til Ugebrevet A4.

Rådne jordbær

I Tyskland begynder man ligesom i Skandinavien at mærke effekten af, at flere østeuropæere end tidligere vælger et liv i deres hjemland.

Ifølge **Bela Galgoczi**, seniorforsker ved fagbevægelsens forskningsinstitut European Trade Union Institute (ETUI), har det faldende antal østarbejdere allerede haft konsekvenser for visse brancher i både Tyskland og Danmark.

»Der er én simpel grund til, at jordbærrene på de danske og tyske marker nogle gange rådner, og det er ikke vejret. Det er, at der ikke længere er nogle, der er desperate nok til at plukke dem,« siger Bela Galgoczi.

Læs også: [Jordbærplukkere kommer for sent: 50 tons går til spilde](#)

Seniorforskeren henviser til, at der i lande som Slovakiet og Ungarn i flere år i træk har været tocifrede lønstigninger. I Polen er arbejdsløsheden blevet halveret på kun to år, og i Tjekkiet har man lige nu EU's laveste arbejdsløshed.

Samtidig er Østeuropa i endnu højere grad end resten af kontinentet ramt af, at arbejdsstyrken kun bliver mindre i årene fremover. De store generationer går på pension, og de yngre generationer er små.

Forskere peger på, at det fremover vil blive svært at tiltrække østarbejdere til Danmark. I stedet må virksomhederne satse på arbejdskraft fra Asien og andre områder uden for EU. Foto: Jesper Nørgaard Sørensen / Scanpix

Ingen løsning i EU

Derfor finder Bela Galgozci fra ETUI det heller ikke sandsynligt, at de østeuropæiske lande i fremtiden vil komme deres vestlige naboer til undsætning.

Han mener, at de vesteuropæiske lande skal tage helt andre midler i brug, hvis de vil undgå, at økonomien skal rammes af lammende mangel på arbejdskraft.

»Man skal investere meget mere i at uddanne og omskole de ledige. Selv hvis det lykkes, bliver man højst sandsynligt nødt til at importere store mængder arbejdskraft fra tredjeverdenslande. Jeg ser i hvert fald ikke en løsning, der ligger inden for EU's grænser«, siger seniorforskeren.

Flere skal inviteres ind

Hos Dansk Industri frygter man konsekvenserne, hvis ikke det lykkedes Danmark at tiltrække udenlandsk arbejdskraft i de kommende år.

»Danmark har heldigvis udsigt til en sund vækst fremover, men jeg har meget svært ved at se den blive til virkelighed, hvis ikke det lykkes at få flere udlændinge ind på det danske arbejdsmarked,« siger Steen Nielsen, underdirektør i Dansk Industri.

Ifølge Steen Nielsen havde den fremgang, som dansk økonomi har set i de senere år ikke været mulig uden hjælp udefra.

Derfor vil Dansk Industri sammen med andre arbejdsgiverorganisationer gøre det muligt for danske virksomheder at hente medarbejdere til Danmark fra lande udenfor EU, hvis de kan tilbyde en løn på 325.000 kr.

I dag ligger grænsen for den såkaldte beløbsordning på 418.000 kr.

»Vi håber, at en lavere beløbsgrænse kan være med til at afhjælpe den mangel på blandt andre smede, mekanikere og industriteknikere, som vi ser nu, og som vi kun forventer bliver større i fremtiden,« siger Steen Nielsen.

Hos fagforbundet 3F ser man dog en lavere beløbsgrænse som den helt forkerte vej at gå.

»Der er stadig mange tusinder ledige i Danmark, og millioner i Sydeuropa, som virksomhederne kan hyre, hvis de mangler arbejdskraft. Vi frygter, at en sænket beløbsgrænse vil åbne endnu en ladeport for dumping af lønninger og dårlige arbejdsvilkår i Danmark,« siger Søren Heisel, forbundssekretær i 3F.

Hos Dansk Metal fejer man også forslaget om en sænket beløbsgrænse til side.

»Virksomhederne skal blive bedre til at uddanne deres egen arbejdskraft, og bruge de rekrutteringsmuligheder, der er. Det er for nemt at sige, at der skal komme folk udefra og løse problemerne for os, når der stadig er ledige hænder i landet,« siger Thomas Søby, cheføkonom i Dansk Metal.

Unik mulighed

Spørger man forsker Jon Erik Dølvik i Oslo, er uddannelse af ledige et af de værktøjer, som de skandinaviske lande bør bruge for at skabe fylde på et arbejdsmarked, der begynder at blive tyndt i toppen.

»Lige nu er der en unik mulighed for, at landene kan gøre køen af langtidsledige endnu kortere, men det er op til fagbevægelsen at få sat det på dagsordenen,« siger Jon Erik Dølvik.

Hjælp fra Brexit

Ifølge ham er der ingen nemme løsninger på problemet med manglende arbejdskraft.

Dog kan de danske virksomheder få en tiltrængt saltvandsindsprøjtning, når Storbritannien om få år siger endegyldigt farvel til EU.

»Der kommer til at være en del øst- og sydeuropæere, hvis arbejdsliv bliver gjort meget besværligt af Brexit, og som vil se sig om efter et nyt sted at arbejde. Der vil lande som Danmark og Norge være attraktive, for der er job at få, og lønnen er høj,« siger Jon Erik Dølvik.

Forskningschefen understreger, at Danmark vil være i skarp konkurrence med resten af Europa om den overskydende arbejdskraft fra de britiske øer.

»Men det kan være, at I kan lokke flere nordpå, hvis I nu spiller godt til VM i fodbold og slår England ud af turneringen«, siger Jon Erik Dølvik med et grin.

KAN DU LIDE VORES ARTIKLER?

Tilmeld dig vores nyhedsbrev og få vores nyheder, direkte i din indbakke.

E-mail adresse

Tilmeld

Vis ikke igen